

AN ILLUSTRATION GUIDELINE ON PACKAGING TO PROMOTE TOURISM OF PHITAKHONE FESTIVAL, LEOI PROVINCE

Jitima SUATHONG¹, Khwanchai SUKKON¹, Supatra LOOKRAKS¹, Duangrat DANTHAINUM¹ and Krit TULVADHANA¹

¹ Faculty of Industrial Technology, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand; jitima.su@ssru.ac.th (J. S.); khwanchai.su@ssru.ac.th (K. S.); supatra.lo@ssru.ac.th (S. L.); duangrat.da@ssru.ac.th (D. D.); krit.tu@ssru.ac.th (K. T.)

ARTICLE HISTORY

Received: 24 February 2023

Revised: 15 March 2023

Published: 27 March 2023

ABSTRACT

This research is a qualitative research. Data collected by questionnaire survey and aims to find out an Illustration guideline on packaging to promote tourism of Phitakhone festival. There are 2 groups of sampling population; entrepreneur in Dansai District 10 persons and tourists who visited the festival 400 persons. A survey, an interview and a questionnaires form are the tools for this research. The analysis consists of qualitative And quantitative methods. The area of the study is Dansai district , Leoi province. The results of the study are as followed; the illustration guideline came from what the tourists attract to the festival most that is its reputation. The outstanding identity of this festival is the mask that is very colourful and the costume can indicate the festival. An illustration guidelines on packaging should focuses on the mask with the local materials that used for the decoration. The lively atmosphere is also able to show and communicate the festival. The illustration style should be photos of Phitakhone with a lively action together with the pattern of materials that use on the mask. The colour focuses on warm tone that communicates fun, lively atmosphere of the festival

Keywords: Illustration, Tourism Promotion, Phitakhone Festival

CITATION INFORMATION: Suathong, J., Sukkon, K., Lookraks, S., Danthainum, D., & Tulvadhana, K. (2023). An Illustration Guideline on Packaging to Promote Tourism of Phitakhone Festival, Leoi Province. *Procedia of Multidisciplinary Research*, 1(3), 29.

แนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีผีตาโขน จังหวัดเลย

จิตติมา เสือทอง¹, ขวัญใจ สุขก้อน¹, สุภัทรา ลูกรักษ์¹, ดวงรัตน์ ด่านไธยนา¹ และ กฤษฎี ตุลวรรณะ¹

¹ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; jitima.su@ssru.ac.th (จิตติมา); khwanchai.su@ssru.ac.th (ขวัญใจ); supatra.lo@ssru.ac.th (สุภัทรา); duangrat.da@ssru.ac.th (ดวงรัตน์); krit.tu@ssru.ac.th (กฤษฎี)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบสอบถามและในการสำรวจ (Questionnaire survey) มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อหาแนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์ และเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโขน จังหวัดเลย ประชากรของการวิจัยมี 2 กลุ่มคือผู้ประกอบการในพื้นที่อำเภอด่านซ้ายจังหวัดเลย จำนวน 10 คน และนักท่องเที่ยวในจังหวัดเลยจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการจำแนกหรือการจัดกลุ่มข้อมูล การวิเคราะห์ส่วนประกอบ และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สถานที่ทำการวิจัยคือ อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยผลการศึกษาพบว่าแนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์คือสิ่งดึงดูดใจของกลุ่มเป้าหมายที่มาท่องเที่ยวงานประเพณีผีตาโขน คือการเลือกมาท่องเที่ยวเนื่องจากชื่อเสียงของงานประเพณี และอัตลักษณ์ของประเพณี คือหน้ากากผีตาโขน ซึ่งหน้ากากสีสัน การแต่งกาย ของผู้เล่นผีตาโขน เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นสิ่งที่แสดงความชัดเจนของประเพณีนี้ และเป็นสิ่งที่คนทั่วไปมักจะนึกถึง แนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมประเพณีผีตาโขนควรเน้นจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ คือหน้ากากผีตาโขน เอกลักษณ์ของหน้ากากที่มีสีสัน วัสดุท้องถิ่นที่นำมาใช้ การละเล่นที่ความสนุกสนาน สามารถสื่อให้เห็นได้ทันที ลักษณะภาพเป็นภาพถ่ายของผีตาโขนในท่าทางที่สนุกสนาน ประกอบกับลวดลายของวัสดุที่นำมาใช้ทำหน้ากาก มาดัดทอนเป็นลวดลายกราฟิก การใช้สี เน้นสีโทนร้อน แสดงความสนุกสนาน ครึกครื้น งานรื่นเริง

คำสำคัญ: ภาพประกอบ, การส่งเสริมการท่องเที่ยว, ประเพณีผีตาโขน

ข้อมูลการอ้างอิง: จิตติมา เสือทอง, ขวัญใจ สุขก้อน, สุภัทรา ลูกรักษ์, ดวงรัตน์ ด่านไธยนา และ กฤษฎี ตุลวรรณะ. (2566). แนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีผีตาโขน จังหวัดเลย.

Procedia of Multidisciplinary Research, 1(3), 29.

บทนำ

นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นนโยบายด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อการพัฒนาประเทศและเสริมสร้างความอยู่ดีกินดีแก่ประชาชนโดยทั่วไป สามารถนํารายได้เข้าสู่ประเทศมากมาย เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในประเทศที่สำคัญ ทำให้เกิดการสร้างรายได้ในหลายมิติ ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นมุ่งที่จะตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ในหลายประเทศเห็นความสำคัญการท่องเที่ยว จึงได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นนโยบายในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยนับเป็นรายได้ที่มีมูลค่ามหาศาล และเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่สำคัญ ดังนั้นการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญในการอำนวยความสะดวกข้อมูลทางการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่างๆและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับข่าวสารทางการท่องเที่ยว เกิดแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้รับข้อมูลทางการท่องเที่ยวแล้วก็จะก่อให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวขึ้นภายในจิตใจของนักท่องเที่ยวแต่ละคน และการได้รับประสบการณ์จากการท่องเที่ยวจะทำให้เกิดทัศนคติต่อการท่องเที่ยวในครั้งนั้น ถ้าหากนักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว อาจเกิดการอยากเดินทางท่องเที่ยวอีกหรือบอกเล่าให้บุคคลอื่นถึงประสบการณ์การท่องเที่ยวด้วย (เกียรติสุตา กลิ่นจันทร์. 2554)

จังหวัดเลยเป็นดินแดนเหนือสุดของอีสาน ตั้งอยู่ท่ามกลางภูเขา มีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม มีประเพณีที่โด่งดังเป็นที่รู้จักอย่างดี นั่นคือประเพณีผีตาโชน ได้จัดขึ้นทุกปีเป็นเวลากว่าร้อยปีแล้ว นับว่าเป็นเทศกาลประเพณีระดับชาติ การแต่งกายและการละเล่นของผีตาโชนนี้ทำให้เกิดสีสัน ความสนุกสนาน และยังแสดงถึงอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ความเป็นท้องถิ่นของอำเภอด่านซ้ายได้ดีอีกด้วย ประเพณีนี้เป็นงานบุญใหญ่ของชาวอำเภอด่านซ้าย ซึ่งผีตาโชนเป็นส่วนหนึ่งของงานบุญใหญ่ในอำเภอด่านซ้าย คือ งานบุญเวส มาจาก งานบุญพระเวส จัดขึ้นก่อนวันเข้าพรรษา ในปี พ.ศ.2531 ประเพณีผีตาโชนได้ถูกบรรจุลงในแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายให้ทุกจังหวัดรณรงค์ส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนทรัพยากรทางธรรมชาติให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว (จุลดิษฐ์ อุปฮาด, 2556.) จึงส่งผลให้เป็นที่รู้จักทั้งจากชาวไทยและต่างประเทศตั้งแต่นั้นมา และทำให้เกิดธุรกิจการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นที่พัก ร้านอาหาร การท่องเที่ยว รวมทั้งของที่ระลึก เป็นการกระจายรายได้ ส่งเสริมเศรษฐกิจในท้องถิ่น ทำให้เกิดการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของอำเภอด่านซ้ายดีขึ้น

ของที่ระลึกนับว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งในด้านประสบการณ์การท่องเที่ยวเป็นส่วนช่วยในการกระจายรายได้ ซึ่งของที่ระลึกในงานประเพณีผีตาโชนมีความหลากหลายแต่อย่างไรก็ตามบรรจุภัณฑ์ที่ดีจะสามารถดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย ได้ดีขึ้น เนื่องจากบรรจุภัณฑ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริม และเพิ่มมูลค่าของสินค้า นอกจากนี้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับของฝากของที่ระลึก ให้สวยงามน่าสนใจ นอกจากจะแสดงถึงความรู้สึกพึงพอใจให้กับผู้บริโภคที่อยากนำกลับไปเป็นที่ระลึกแล้วยังสามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้บริโภคด้วย (ศุภพร คำชมพู, 2561.) แนวคิดการหาแนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีผีตาโชนเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยสื่อทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์นั้นจะสามารถช่วยเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ช่วยต่อยอดวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากการออกแบบภาพประกอบเป็นการออกแบบกราฟิกซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ภาพในการสื่อสาร เป็นการสร้างความจดจำที่ดี ความประทับใจของแหล่งท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนระลึกถึงได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการหาแนวทางออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวงานเทศกาลประเพณีผีตาโชนได้ดี และยังสามารถต่อยอดให้แก่การออกแบบในด้านอื่นๆได้ต่อไปในอนาคต เนื่องจากอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโชนซึ่งมีความโดดเด่นมากจะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นการสร้างความจดจำให้นักท่องเที่ยว อีกทั้งการประยุกต์ใช้กราฟิกบนสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ ยังสามารถสร้างการแข่งขันทางการตลาดท่องเที่ยวได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อหาแนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์จากอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโขน และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดเลย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามในการสำรวจ (Questionnaire survey) เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์จากอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโขน มีกระบวนการเก็บข้อมูล ดังนี้

เก็บข้อมูลโดยการ

- 1) สำรวจพื้นที่ เพื่อศึกษาด้านอัตลักษณ์ของประเพณีผีตาโขน
- 2) การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ เพื่อศึกษาความคิดเห็นด้านอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่
- 3) การสอบถามจากนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาพฤติกรรมแรงจูงใจและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในด้านภาพประกอบ ผลที่ได้จะสามารถกำหนดแนวทางการออกแบบได้ชัดเจน

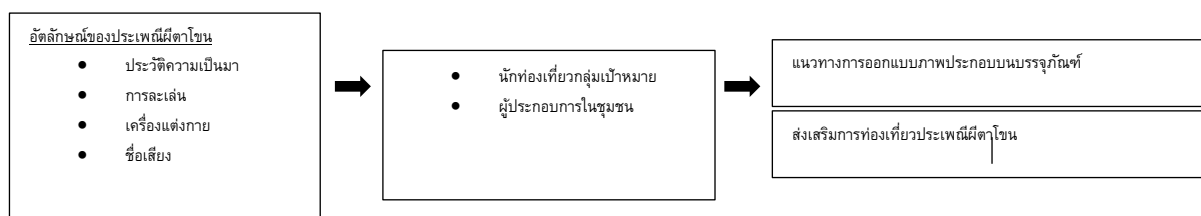
ประชากรของการวิจัยมี 2 กลุ่มคือ ผู้ประกอบการในพื้นที่อำเภอด่านซ้ายจังหวัดเลย จำนวน 10 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ผู้ให้บริการ การท่องเที่ยวในท้องถิ่น

นักท่องเที่ยวในจังหวัดเลย จำนวน 400 คน โดยสุ่มเลือก จากข้อมูลอ้างอิงจำนวนนักท่องเที่ยว ในอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยที่ไปเยือนในช่วงเทศกาลผีตาโขนปี 2565 จำนวน 141,380 คน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสำรวจ เพื่อเก็บข้อมูลเนื้อหาสาระ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการจำแนกหรือการจัดกลุ่มข้อมูล การวิเคราะห์ส่วนประกอบ และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

สถานที่ทำการวิจัยคือ อำเภอด่านซ้ายจังหวัดเลย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประเพณีผีตาโขน

ผีตาโขนเป็นประเพณีที่มีความโดดเด่นไม่ว่าจะเป็นเรื่องราว ขบวนแห่ สีสันการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ อีกทั้งมีจัดขึ้นแห่งเดียวในโลก ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ จึงนับว่าเป็นเทศกาลประเพณีระดับชาติ ผู้เข้าร่วมงานประเพณีจะตกแต่งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้เป็นผีจากวัสดุท้องถิ่น มีหัวหนึ่งข้างหนึ่งเป็นจุดเด่น เขียนสีสันสดใสสวยงาม เมื่อเดินก็จะมีเสียงดังจากหมากกะโหล่งที่นำมาผูกที่เอว การตกแต่งประดับประดาเครื่องแต่งกายนี้เป็นไปตามความเชื่อดั้งเดิม คือมีความเชื่อว่าเป็นการส่งพระเวสสันดรออกจากป่ากลับสู่พระนคร มีผีที่อยู่ในป่ามีความอาลัยรัก ศรัทธาในพระองค์ได้ตามมาส่งด้วยโดยแฝงตนเป็นชาวบ้าน จึงมีคำเรียกว่า “ผีตามคน” หรือ “ผีตาขน” ชื่อนี้ได้ผิดยื่นมาจากกลายเป็น ผีตาโขน ซึ่งการแต่งกายและการละเล่นของผีตาโขนนี้ทำให้เกิดสีสัน ความสนุกสนาน และยังแสดงถึงอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ความเป็นท้องถิ่นของอำเภอด่านซ้ายได้ดีอีกด้วย ประเพณีนี้เป็นงานบุญใหญ่ของชาวอำเภอด่านซ้าย ซึ่งผีตาโขนเป็นส่วนหนึ่งของงานบุญใหญ่ในอำเภอด่านซ้าย คือ งานบุญเหวส มาจาก งานบุญพระเวส จัดขึ้นก่อนวันเข้าพรรษา โดยรวมประเพณีงานบุญหลวง 6 (เดือน 4) และงานบุญบังไฟ (เดือน 6) มาไว้ด้วยกัน งาน

บุญจะจัดขึ้น 3 วัน โดยรูปแบบของประเพณีนั้น ในระหว่างพิธีกรรม จะมีเด็ก ๆ แต่งกายเป็นผี โดยนำเศษเสื้อผ้าที่เหลือใช้ หวดหนึ่งข้าวเหนียว โคนมะพร้าว อุปกรณ์ต่างๆ วาดสีลวดลายหน้าตาผีให้ดูน่ากลัว มีอาวุธที่ทำขึ้นมาเป็นดาบใหญ่ ทำจากไม้ เหล่าผีตาโชนจะมายกล้อผู้มาร่วมงาน เป็นที่สนุกสนานในงานประเพณี

ในส่วนของหน้ากากนั้นถือว่าเป็นจุดเด่นที่ดึงดูดความสนใจได้ดี การเขียนสีลวดลาย เขียนขึ้นตามจินตนาการของแต่ละคน ซึ่งรูปแบบหน้ากากสามารถจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

- 1) รูปแบบหน้ากากแบบเดิม คือมีการใช้วัสดุและสีแบบเดิมในลักษณะของการอนุรักษ์ทั้งจากการใช้สีจากธรรมชาติ และการออกแบบเครื่องแต่งกาย
- 2) รูปแบบที่มีการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติม ด้วยการนำวัสดุสมัยใหม่ที่แปลกๆ เข้ามาร่วมในการประดิษฐ์ประดอย รวมทั้งมีการคิดค้นเทคนิคใหม่ๆ ที่นอกเหนือจากการระบายสี เช่น การแกะสลัก การนำเอาวัสดุสมัยใหม่อย่างกากเพชรมา ตกแต่งประดับประดา แล้วทำการเคลือบด้วยแลคเกอร์
- 3) รูปแบบที่มีการพัฒนาจนไม่เหลือเค้าโครงเดิมอยู่เลย เป็นรูปแบบที่ผู้เล่นนั้นมีการคิดค้นขึ้นเองทั้งหมด แต่มีเป้าหมายเพื่อการสวมใส่และนำเข้ามาร่วมในประเพณีผีตาโชน เช่น การทำหน้ากากจากยางพาราให้เป็นหน้าตามบุคคลสำคัญ (ไทยโรจน์ พวงมณี, 2555.)

ในส่วนของอุปกรณ์ที่ใช้ทำผีตาโชนประกอบด้วย มีด ค้อน ตะปู เข็มเล่มใหญ่ ด้าย เขือก สี พู่กัน เศษผ้า ไม้จิ้มฟัน หวดหนึ่ง ข้าวเหนียว โคนก้านมะพร้าวแห้ง (ไทยโรจน์ พวงมณี, 2555.)

การที่ประเพณีผีตาโชนผ่านมาเป็นเวลากว่าทศวรรษ จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ขึ้น เช่น รูปแบบการจัดงาน เช่น ขบวนแห่และกิจกรรมต่างๆ ผลจากการเปลี่ยนแปลงได้ส่งผลให้คุณค่าทางด้านงานศิลปหัตถกรรมการประดิษฐ์ หน้ากากผีตาโชนเปลี่ยนแปลงและความภาคภูมิใจในความงามทางศิลปะก็ลดน้อยลง (กาญจนา สวนประดิษฐ์, 2533.)

ภาพที่ 1 การแต่งกายผีตาโชน

ที่มา: สุรฤทธิ์ (2562)

การออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์

ในปัจจุบันบรรจุภัณฑ์ ได้มีบทบาทสำคัญยิ่งจากการแข่งขันทางการตลาดที่สูง และกลยุทธ์ทางการตลาดที่มุ่งเน้นดึงดูดความสนใจ ของผู้บริโภคและผลกำไรของผู้ผลิต ทำให้บรรจุภัณฑ์เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในกระบวนการการตลาด จึงจำเป็นต้องมีการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ สวย สะดุดตา ดึงดูดใจผู้บริโภคได้ดี เชิญชวนให้ผู้บริโภค หรือกลุ่มเป้าหมาย มาซื้อสินค้านั้นๆ ดังนั้นในทุกวันนี้บรรจุภัณฑ์จึงเป็นมากกว่าภาชนะที่บรรจุสิ่งของ ภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ซึ่งมีความสำคัญมากและเป็นปัจจัยในการดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภคและส่งต่อการตัดสินใจซื้อสินค้ารองจากการใช้สินบนบรรจุภัณฑ์ (Ahmad.N.&Lakhan.A., 2012.) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าภาพประกอบเป็นองค์ประกอบในการออกแบบที่สำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้า มักจะถูกจัดวางให้มีขนาดใหญ่และอยู่ตรงกลาง ดังนั้นภาพประกอบจึงเป็นองค์ประกอบหลักในการออกแบบกราฟิกบน

บรรจุกัณฑ์ นอกจากนี้ภาพสามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ดึงดูดความสนใจได้ดีอีกด้วย ความสำคัญของภาพประกอบสามารถสรุปได้ ดังนี้

- 1) สามารถระบุถึงความแตกต่างของสินค้าให้ผู้บริโภครับรู้ได้
- 2) สามารถสื่อสารถึงประโยชน์ใช้สอยของสินค้า
- 3) สามารถดึงดูดทางด้านอารมณ์ เช่นการมีภาพเด็กทารกทำให้รู้สึกถึงความบริสุทธิ์น่ารัก
- 4) ใช้แสดงถึงผลลัพธ์สุดท้ายของการใช้สินค้า เช่นภาพบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในถ้วย
- 5) ใช้แสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์ที่ชัดเจน

ภาพประกอบสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้

- 1) ภาพถ่าย การใช้ภาพประกอบในประเภทภาพถ่าย ทำให้งานออกแบบรู้สึกได้ถึง ความชัดเจน แสดงออกทางด้านอารมณ์ได้ดี สามารถใช้ในการออกแบบเพื่อส่งเสริมการขายได้ผลดี นิยมใช้บนบรรจุภัณฑ์อาหาร เสื้อผ้า
- 2) ภาพวาด ภาพวาดด้วยมือโดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น ดินสอ สีน้ำ หรือภาพวาดจาก คอมพิวเตอร์ สามารถแสดงสินค้าได้ชัดเจน หรือในบางกรณีการใช้ภาพถ่ายไม่สามารถแสดงผลได้ดีเท่าภาพวาด เช่น การแสดงรายละเอียดต่างๆของข้อมูล อย่างเช่น การแสดงถึงวิธีการใช้งานของผลิตภัณฑ์ การใช้แสดงกระบวนการรายละเอียดในการประกอบผลิตภัณฑ์ หรือการขยายรายละเอียดของภาพผลิตภัณฑ์ด้านใน เป็นต้น หากใช้ภาพถ่ายจะเป็นการยุ่งยากมากกว่า อาจทำให้เห็นรายละเอียดที่มากเกินไป ซับซ้อนเกินไปจนทำให้เกิดความ สับสนได้ จึงทำให้ภาพวาดแสดงข้อมูลบางอย่างได้ดีกว่า

การส่งเสริมการท่องเที่ยว

การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวควรมีการวางแผนอย่างชัดเจน โดยต้องพัฒนาปัจจัยการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกลยุทธ์ในเชิงรุก เช่น การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์และหน่วยงานต่างๆของจังหวัด การจัดเส้นทางนำเที่ยวและการผลิตผลิตภัณฑ์และเสริมสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น ในปัจจุบันพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ ความสัมพันธ์และความผูกพันกับแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างประสบการณ์ในท้องถิ่นอันดีงาม ให้นักท่องเที่ยวผู้ไปเยือนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบที่กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ(ชิตชนก อนันตมงคลกุล, 2562.) อีกทั้งเป็นการสนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของชาติซึ่งเป็นสิ่งที่ ให้ความสนใจของนักท่องเที่ยว การฟื้นฟูเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจึงเป็นการรักษาสืบสาน ให้อนุชนรุ่นหลังอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากงานฟื้นฟูประเพณีต่างๆให้มีรูปแบบที่เหมาะสม และยังคงรักษาจุดหมายเดิมไว้ เช่นประเพณีลอยกระทง ประเพณีแห่เทียนพรรษา เป็นต้น (กรมการปกครอง,2549.) นอกจากนี้จากยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนนำองค์ความรู้จากมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไปใช้ในการสร้างสรรค์พัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมที่มีคุณภาพ หรือบริการอื่นๆตามความเหมาะสมของเอกลักษณ์ในแต่ละชุมชน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม,2565) โดยหนึ่งในกลยุทธ์หลักคือ นำเสนอสินค้าและบริการที่สามารถชูเอกลักษณ์ของประเทศไทยแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสินค้าที่กระตุ้นและเพิ่มการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว เพิ่มคุณค่าของผลิตภัณฑ์ผ่านการใช้นวัตกรรมกระบวนการผลิตที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมผนวกกับการเล่าเรื่องที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีแนวโน้มสนใจทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีถิ่นเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน

ผลการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีผีตาโขน จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลมีผลวิจัย 3 ส่วน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการหาแนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์จากอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโขน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ประเด็นด้านอัตลักษณ์ เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นแนวทางในการออกแบบ

ส่วนที่ 2 ประเด็นด้านความสนใจกลุ่มเป้าหมาย

ส่วนที่ 3 ประเด็นด้านแนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์จากอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโขน โดยผลการศึกษา มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ประเด็นด้านอัตลักษณ์ จากข้อมูลการสำรวจอัตลักษณ์ของผีตาโขน คือ หน้ากากผีตาโขน โดยเฉพาะการวาดหน้ากากที่เปรียบเสมือนงานศิลปะ การประดิษฐ์หน้ากากจากหวดข้างเหนียวที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลภาคเอกสาร ซึ่งพบว่า หน้ากาก สีส้น การแต่งกาย ของผู้เล่นผีตาโขน เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น เป็นสิ่งที่แสดงความชัดเจนของประเพณีนี้ และเป็นสิ่งที่คนทั่วไปมักจะนึกถึง

ส่วนที่ 2 ประเด็นด้านการสนใจกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายคือผู้ที่มาท่องเที่ยวงานประเพณีผีตาโขน มีจุดประสงค์ในการเลือกมาท่องเที่ยวคือชื่อเสียงของงานประเพณี กลุ่มเป้าหมายได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าประเพณีผีตาโขนเป็นประเพณีที่สนุกสนาน บรรยากาศครึกครื้น มีสีสัน จึงทำให้มีความสนใจอยากมาชม

ส่วนที่ 3 ด้านแนวทางการออกแบบภาพประกอบ จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการสื่อสารงานภาพประกอบผ่านการส่งเสริมการท่องเที่ยวควรเน้นจุดเด่น อัตลักษณ์ของงาน สีสัน ความสนุกสนาน ซึ่งจะสามารถดึงดูดกลุ่มเป้าหมายได้ดี อัตลักษณ์ของประเพณีผีตาโขนที่โดดเด่นเป็นที่จดจำ คือ หน้ากากผีตาโขน เอกลักษณ์ของหน้ากากที่มีสีสัน วัสดุท้องถิ่นที่นำมาใช้ การละเล่นที่ความสนุกสนาน ควรนำมาเป็นหลักในการสื่อสารบนสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว สามารถสื่อให้เห็นได้ทันที ได้แก่ รูปร่าง รูปทรง หน้ากาก ลวดลายที่เกี่ยวข้องกับหน้ากาก วัสดุที่ใช้ผสมผสานกับท่าทางการเต้น การเล่นของผีตาโขน เพื่อเพิ่มความสนุกสนานยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมด้านภาพลักษณ์ได้ดี ประเภทของภาพประกอบ เป็นภาพถ่ายของผีตาโขนในท่าทางที่สนุกสนาน ประกอบกับลวดลายของวัสดุที่นำมาใช้ทำหน้ากาก ได้แก่ หวดหนึ่งข้างเหนียว เศษผ้าเป็นต้น มาตัดทอนเป็นลวดลายกราฟิกผสมผสานกัน สะท้อนถึงอัตลักษณ์ของประเพณีผีตาโขนได้ดี

สี เน้นสีโทนร้อน แสดงความสนุกสนาน ครึกครื้น งานรื่นเริง

ผลการวิเคราะห์แนวทางการออกแบบภาพประกอบจากอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโขนบรรจุภัณฑ์

ภาพที่ 2 แนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์

ที่มา: จิตติมา เสือทอง (2562)

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีผีตาโขน จังหวัดเลย พบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายมาเยือนงานประเพณีผีตาโขน จากชื่อเสียงของประเพณี ซึ่งนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่าอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของประเพณี คือหน้ากาก ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ ความสนุกสนานครื้นเครงของประเพณี สีสันเครื่องแต่งกาย แนวทางการออกแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์ จึงได้แนวทางการออกแบบเพื่อย้ำชื่อเสียงนี้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากการนำเสนออัตลักษณ์ที่โดดเด่น ดอกย้ำให้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนประทับใจเป็นที่จดจำ นอกจากรูปแบบภาพประกอบบนบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มเป้าหมายชื่นชอบแล้ว ยังไปเป็นเพื่อการสื่อสารถึงงานประเพณีนี้ การใช้ประเภทภาพประกอบ คือภาพถ่าย ทำให้เห็นอัตลักษณ์รายละเอียดที่ชัดเจน และผสมผสานกับการตัดทอนกราฟิกจากวัสดุที่นำมาใช้ประดับตกแต่ง หน้ากากเครื่องแต่งกาย จัดวางองค์ประกอบให้เกิดความสนุกสนานสื่อถึงบรรยากาศของประเพณีผีตาโขน การสร้างภาพด้วยเทคนิคผสมผสานนี้สามารถเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวบนสื่อต่างๆ ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของชลธิดา เกษเพชร (2565) เรื่อง การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง ซึ่งพบว่า ภาพประกอบ คือภาพถ่ายหรือภาพวาดในรูปแบบดิจิทัล แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของอนุชา กลมเกลี้ยง และคณะ (2565) เรื่องการออกแบบกราฟิกและภาพประกอบเพื่อการสื่อสารทางวัฒนธรรมท่องเที่ยวจังหวัดอ่างทอง ซึ่งใช้การนำฐานรูปแบบและภาพของสถาปัตยกรรมประติมากรรมเครื่องใช้สินค้าลวดลายประดับตกแต่งต่างๆ ที่พบเจอได้ในสถานที่ท่องเที่ยว แล้วใช้วิธีการคัดลอกแบบสร้างลายเส้น โรงสีพื้นอย่างง่ายและใช้แสงเงาเพื่อให้เห็นในลักษณะสามมิติ

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่าแนวทางการออกแบบภาพประกอบจากอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโขนจะสามารถเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยการนำไปประยุกต์ใช้บนสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ จะสามารถเป็นที่จดจำสร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยือน เปิดโอกาสให้เน้นย้ำการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่นได้รับรู้ในวงกว้างมากขึ้น การพัฒนาและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมให้ทรงคุณค่าสืบไปไม่ได้ส่งผลถึงเพียงแค่คุณค่าทางเศรษฐกิจแต่ยังส่งผลให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ ภูมิใจในภูมิปัญญาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าในงานวิจัยครั้งต่อไป สามารถประยุกต์ใช้การออกแบบในแขนงต่างๆ ที่สามารถเชื่อมโยงและสื่อถึงอัตลักษณ์ของชุมชนหรือประเพณีนั้นๆ ได้ดี แต่อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพควรควบคู่ไปกับความยั่งยืน คำนึงถึงรากเหง้าวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น โดยการนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น จะทำให้เกิดการกำหนดทิศทางรูปแบบของอัตลักษณ์และเน้นย้ำการจดจำ เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนทางหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, (2549) มาตรฐานส่งเสริมการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562
http://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/std210550/22/4.pdf

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2565) อัตลักษณ์สร้างอย่างไรให้ปัง. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562
<https://bsc.dip.go.th/th/category/marketing2/sm-buildingegosteals1>

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2565 สถานการณ์ท่องเที่ยวรายจังหวัด ปี 2565 สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562 จาก
<https://www.mots.go.th/>

กาญจนา สวนประดิษฐ์ (2533). ผีตาโขน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ศิลปศาสตร.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562 จาก
http://www.tnrr.in.th/?page=result_search&record_id=298521

- เกียรติสุดา กลิ่นจันทร์. (2554) การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดเลยมีผลต่อภาพลักษณ์และการตัดสินใจท่องเที่ยว จังหวัดเลย: กรณีศึกษานักท่องเที่ยวกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย ศิลปศาสตร์. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562 จาก <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/240053>
- จุลดิษฐ์ อุปฮาด.(2556) ยุทธศาสตร์การพัฒนาอาชีพศิลปหัตถกรรมการประดิษฐ์หน้ากากผีตาโชนของชุมชน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.5(1) มกราคม-มิถุนายน. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562 จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/fakku/article/view/27131>
- ชลธิดา เกษเพชร (2565) การประชาสัมพันธ์สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดลำปาง. Design Echo Journal มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 3(2) สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม-ธันวาคม 2562 จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/jdecho/article/view/259500>
- ชิตชนก อนันตมงคลกุล.(2562) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดภูเก็ต. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 15(2) กรกฎาคม-ธันวาคม สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562 จาก <https://so02.tcithaijo.org/index.php/jitt/article/view/177702>
- ไทยโรจน์ พวงมณี, (2555) การศึกษาอัตลักษณ์ประเพณีผีตาโชน ประเพณีผีขนน้ำ และประเพณีแห่ดอกไม้ การออกแบบสร้างสรรค์. ชุดการ แสดงสำหรับการนำเสนอภาพลักษณ์การท่องเที่ยวจังหวัดเลย. กระทรวงวัฒนธรรม . สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2562 จาก <http://research.culture.go.th/index.php/research/ne/item/892-ne188.html>
- ศุภิพร คำชมพู. (2561) รูปแบบการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของฝากเชิงท่องเที่ยว. วารสารวิชาการศิลปะ สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.9(1) มกราคม-มิถุนายน.
- อนุชา กลมเกลี้ยง และคณะ (2565) การออกแบบกราฟิกและภาพประกอบเพื่อการสื่อสารทางวัฒนธรรม ท่องเที่ยวจังหวัดอ่างทอง. วารสารศิลปะศาสตร์ มทร.กรุงเทพ. 4(1) มกราคม-มิถุนายน. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562 จาก [file:///Users/piboolwaijitragum/Downloads/7-85-96%20\(1\).pdf](file:///Users/piboolwaijitragum/Downloads/7-85-96%20(1).pdf)
- Ahmad.N.&Lakhan.A. (2012.) *Effect of product packaging in consumer buying decision.* journal of business strategies. 6(2), 1-10 Retrieved 10 th May, 2021 from www.researchgate.net/publication/262291170_Effect_of_Product_Packaging_in_Consumer_Buying_Decision.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).